

- суб'єкти управління процесом забезпечення конкурентоспроможності регіону, на які покладено завдання вдосконалення нормативно-методичного забезпечення конкурентоспроможності регіону, стратегічного планування і проектування регіональної та міжрегіональної конкурентоспроможності, реалізації ефективної і повноцінної державної регіональної політики, включаючи децентралізацію влади і фінансових ресурсів;

- суб'єкти господарської та підприємницької діяльності, функціонування яких залежить від ефективного використання сировинних, трудових та фінансових ресурсів, повноцінної інфраструктури, належної техніко-технологічної бази, здорового конкурентного середовища, наявності економічного потенціалу та передумов розвитку;

- населення регіону, до основних характеристик конкурентоспроможності якого варто віднести розвиток людського капіталу, підвищення рівня якості життя, покращення системи соціальних послуг, капіталізацію життя і праці;

- співробітництво з іншими країнами та регіонами на основі розвитку інтеграційних форм діяльності.

Владні структури для підвищення конкурентних позицій територій можуть і повинні через стратегічне планування та програмно-цільові важелі сприяти створенню сприятливого бізнес-середовища, розвитку кластерної форми ведення бізнесу; забезпеченню міжсекторного партнерства та співробітництва громад, підвищенню рівня доходів працюючих громадян; створенню оптимального екологічного середовища; створенню нових високотехнологічних виробничих потужностей та робочих місць; збільшенню надходжень до бюджету території; збільшенню інноваційно-інвестиційної активності території, реалізовувати проекти створення розумних міст, застосовувати нові технології просторового планування територій з врахуванням вимог сталого розвитку.

Список використаних джерел:

1. Стратегія та механізми зміцнення просторово-структурної конкурентоспроможності регіону : Монографія / За ред. А. І. Мокія, Т. Г. Васильціва. Львів: Ліга Прес, 2010. 488 с.

2. Формування та впровадження програм підвищення конкурентоспроможності територій : метод. матеріали . Валентин Підвисоцький, Роман Ткачук. К. : Леста, 2010. 64 с.

Загородня О.М.

кандидат економічних наук, доцент

Загорська О.М.

здобувач другого (магістерського) рівня

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

АНАЛІЗ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Важливими показниками за допомогою яких характеризують не тільки фінансову стійкість підприємства але й рівень його інвестиційної привабливості є ліквідність та платоспроможність.

Вивчення вітчизняної та зарубіжної літератури дає підстави стверджувати, що в аналітичній практиці «ліквідність» розглядається як у широкому значенні цієї категорії, так і у вузькому. При першому підході до визначення ліквідності підприємства, розуміють аналіз його здатності погасити всі без винятку свої зобов'язання у випадку одночасної вимоги зі сторони всіх кредиторів, включаючи і ті зобов'язання, які впливають із засновницьких документів, зокрема, захист майнових інтересів усіх власників [3]. При другому підході,

який є найпоширенішим і більшість авторів, вважають його беззаперечно правильним, під ліквідністю розуміють здатність підприємства розрахуватися за своїми поточними зобов'язаннями, шляхом перетворення поточних активів у готівку [1;2]. Підприємство вважається ліквідним при наявності у нього оборотних активів в розмірі теоретично достатньому для погашення короткотермінових зобов'язань, навіть із порушенням строків їх виплати, передбачених контрактами. При цьому необхідною умовою є:

Оборотні активи $>$ Поточні зобов'язання

Рівень ліквідності підприємства залежить від сфери його діяльності, швидкості обороту капіталу, співвідношення оборотних і необоротних активів, складу оборотних активів, суми і терміновості поточних зобов'язань, ступеня ліквідності поточних активів. Таким чином, ліквідність підприємства при першому підході оцінюють за даними балансу на певну дату на основі ліквідності його активів.

Під ліквідністю активів розуміють їх здатність перетворюватися на грошові кошти без відчутних втрат їх ринкової вартості, а рівень ліквідності визначається тривалістю часу, протягом якого це перетворення можливе. Чим коротший цей період, тим вища ліквідність активу. Тому, ліквідність балансу визначається як рівень покриття зобов'язань підприємства його активами, термін перетворення яких у гроші відповідає строковим погашенням боргів.

За ступенем ліквідності статті активу балансу умовно можна розподілити на чотири групи:

Перша група (A1) – це абсолютно ліквідні (найбільш ліквідні) активи, такі як готівка та поточні фінансові інвестиції.

Друга група (A2) – активи, що швидко реалізуються (середньоліквідні). До їх складу можна віднести готову продукцію, засоби у розрахунках. Ліквідність таких активів різна і залежить від певних факторів: своєчасності виконання договорів поставки продукції; належного оформлення банківських документів; умов надання комерційних кредитів покупцям; швидкості платіжного документообігу в банках; платоспроможності споживачів; форм розрахунків, тощо.

Третя група (A3) – це активи, що повільно реалізуються (низьколіквідні). До них належать виробничі запаси та незавершене виробництво.

Четверта група (A4) – це активи, що важко реалізують (важколіквідні). До них відносять основні засоби, нематеріальні активи, довгострокові фінансові інвестиції, незавершені капітальні інвестиції.

Оскільки, у складі поточних пасивів можна виділити зобов'язання різної строковості погашення, то одним зі способів оцінки ліквідності на стадії попереднього аналізу є зіставлення певних елементів активу з елементами пасиву. При цьому зобов'язання підприємства, відображені у пасиві балансу залежно від строковості їх погашення поділяються на чотири групи:

Перша група (П1) – найбільш строкові зобов'язання (поточні зобов'язання за розрахунками): кредиторська заборгованість та кредити банку, строк повернення яких настав.

Друга група (П2) – середньострокові зобов'язання: короткострокові кредити банків і позики.

Третя група (П3) – довгострокові зобов'язання: довгострокові кредити банків та позики.

Четверта група (П4) – власний капітал, що постійно знаходиться у розпорядженні підприємства (постійні пасиви).

Схематично процедура порівняння статей активів з відповідними статтями пасивів подана на рис. 1.

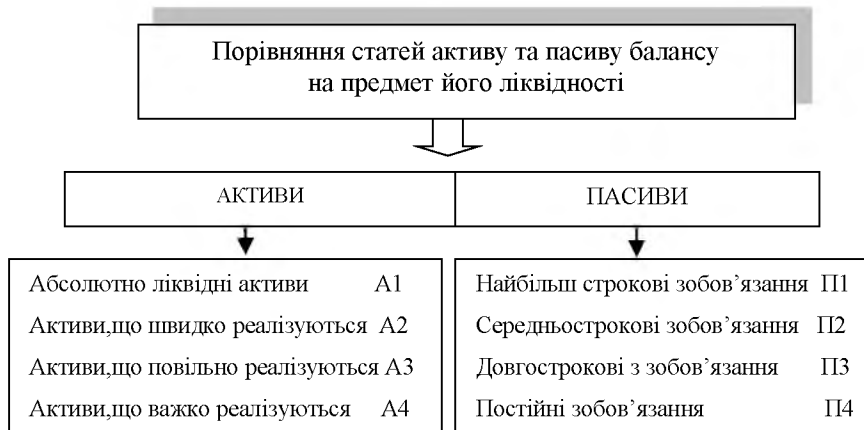
Баланс підприємства вважається ліквідним, якщо виконуються наступні умови:

Найліквідніші активи (абсолютно ліквідні активи) є більші або дорівнюють негайним пасивам $A(1) \geq P(1)$.

Активи, що швидко реалізуються, більші або дорівнюють короткостроковим пасивам $A(2) \geq P(2)$.

Активи, що повільно реалізуються, більші або дорівнюють довгостроковим пасивам $A(3) \geq P(3)$.

Рис 1. Групування статей активу і пасиву балансу для аналізу ліквідності[2]

Активи, що важко реалізуються, менші за постійні пасиви $A(4) \leq P(4)$.

При цьому, якщо виконуються перші три обов'язкові умови ліквідності $A1 > P1$; $A2 > P2$; $A3 > P3$, тобто поточні активи перевищують зовнішні зобов'язання підприємства, то виконується і остання нерівність $A4 < P4$, яка має балансуєчий характер та підтверджує наявність у економічного суб'єкта власного оборотного капіталу, тобто означає дотримання мінімальної умови фінансової стійкості.

Про порушення ліквідності балансу свідчить невиконання однієї з перших трьох нерівностей. При цьому, чисто теоретично нестача активів за однією групою компенсується їх надлишком за іншою. Однак, з точки зору реальної платіжної ситуації менш ліквідні активи не можуть замінити більш ліквідні.

Порівняння найбільш ліквідних активів і тих їх елементів, що швидко реалізуються, з найбільш строковими зобов'язаннями і поточними пасивами дає змогу оцінити поточну ліквідність. Зіставлення активів, що повільно реалізуються з довгостроковими зобов'язаннями відображає перспективну ліквідність. Перспективна ліквідність є прогнозом платоспроможності на основі зіставлення майбутніх надходжень і платежів.

Далі, у процесі аналізу ліквідності розраховують та аналізують основні показники ліквідності, на основі вивчення динаміки яких оцінюють платоспроможність.

Коефіцієнти ліквідності можуть бути різними за назвою, але за змістом переважно однакові як на українських підприємствах, так і в закордонних фірмах та компаніях[3]. Це, як правило, коефіцієнт загальної ліквідності, коефіцієнт швидкої (проміжної) ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності.

1. Коефіцієнт загальної ліквідності (коефіцієнт покриття,) дає загальну оцінку ліквідності активів, показуючи, яку частину поточних зобов'язань підприємство спроможне погасити, якщо воно реалізує усі свої оборотні активи. Формула розрахунку наступна:

$$\text{Кзл} = \frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}} \quad (1)$$

Значення коефіцієнта залежить як від галузі, так і від виду діяльності підприємства. Коефіцієнт покриття, що дорівнює 2 (або 2:1), свідчить про можливість підприємства погашати поточні зобов'язання.

Для з'ясування причин зниження цього показника потрібно проаналізувати зміни у складі джерел коштів та їх розміщення протягом аналізованого періоду.

2. Коефіцієнт проміжної ліквідності (коефіцієнт «лакмусового папірця») показує, яку частину поточних зобов'язань підприємство спроможне погасити за рахунок «високо» ліквідних оборотних активів. Цей коефіцієнт обчислюється за формулою:

$$\text{Кпл} = \frac{\text{Грошові активи} + \text{дебіторська заборгованість}}{\text{Поточні зобов'язання}} \quad (2)$$

Якщо зростання коефіцієнта швидкої ліквідності було пов'язане переважно зі зростанням невиправданої дебіторської заборгованості, то це свідчить про серйозні фінансові проблеми підприємства. В західній економічній літературі цей коефіцієнт називають коефіцієнтом миттєвої оцінки [3].

3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яка частина поточних позичених засобів (боргів) підприємства може бути покрита за необхідності негайно.

$$\text{Каб.л} = \frac{\text{Грошові засоби та їх еквіваленти}}{\text{Поточні зобов'язання}} \quad (3)$$

За умови, якщо підприємство на конкретний момент часу може погасити 20-35 % своїх боргів, то рівень його платоспроможності вважають нормальним.

Слід зазначити, що коефіцієнти ліквідності – показники відносні і протягом деякого часу не змінюються, якщо пропорційно зростають чисельник і знаменник дробу. Проте за цей час фінансовий стан підприємства істотно змінюється: може зменшитися прибуток, рівень рентабельності, коефіцієнт оборотності.

Список використаних джерел:

1. Загородна О.М., Серединська В.М. Формування механізму діагностики фінансового стану підприємства. *Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні*: матеріали V міжнар. наук.-практ. конф. Тернопіль:ТНЕУ, 2018. С. 233-235.
2. Серединська В.М., Загородна О.М., Р.В.Федорович. Економічний аналіз: навч. посіб./ за ред. проф. Р.В.Федоровича. Тернопіль: Астон, 2010. 416с.
3. Сорока Й.Й. Зарубіжний досвід оцінювання фінансового стану підприємств у сфері сучасних умов господарювання. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2015. Вип. 2 (46). С. 363-367.

Кулик Р.Р.

кандидат економічних наук, доцент

Зазуля І.О.

здобувач другого (магістерського) рівня

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

СУТТЄВІСТЬ І ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ В АУДИТІ

Поняття суттєвості є одним із ключових у бухгалтерському обліку та аудиті. У бухгалтерському обліку під суттєвістю зазвичай розуміють здатність операції, групи операцій та статті звітності значно впливати на рішення користувачів, що зумовлює необхідність окремого розкриття інформації за нею. У аудиті поняття «суттєвість» розщеплюється на дві складові – на суттєвість власне бухгалтерської інформації (при цьому аудитор має оцінити, чи вірно персонал підприємства обрав критерії для визначення цієї суттєвості і чи не втрачає звітність у повноті висвітлення показників та у презентабельності від того, що бухгалтерія не виділила суттєві статті та не розшифрувала їхні показники) та суттєвість помилок, які з тих чи інших причин можуть бути допущені у процесі перевірки бухгалтерських даних. Визначення рівня суттєвості прямо впливає на розрахунок аудиторського ризику та на обсяги аудиторської вибірки, а обґрунтування останньої – на